

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

01.06.2004 N 197

Про затвердження нормативно-правових актів щодо проведення генетичних досліджень у тваринництві

З метою виконання статей 6 та 17 Закону України "Про племінну справу у тваринництві" НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про порядок проведення генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин, що додається.

2. Затвердити Інструкцію з проведення імуногенетичних досліджень племінних тварин, що додається (z0739-04).

3. Затвердити Інструкцію з проведення цитогенетичного контролю племінних тварин, що додається (z0740-04).

4. Затвердити Інструкцію з проведення тестування племінних тварин за ДНК-маркерами, що додається (z0741-04).

5. Уважати такими, що не застосовуються на території України, "Основные положения об иммуногенетическом контроле достоверности происхождения сельскохозяйственных животных", затверджені Міністерством сільського господарства СРСР від 10 липня 1981 року.

6. Департаменту ринків продукції тваринництва з Голодержплемінспекцією (Микитюк Д.М.), Державному науково-виробничому концерну "Селекція" (Білоус О.В., за згодою):

6.1. Подати наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

6.2. Забезпечити видання нормативно-правових актів щодо проведення генетичних досліджень у тваринництві, зазначених у пунктах 1-4 цього наказу.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Мельника Ю.Ф.

Міністр

В.Слаута

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок проведення генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин

1. Загальні положення

1.1. Положення, розроблене на виконання Закону України "Про

племінну справу у тваринництві", визначає порядок проведення генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин.

1.2. Положення поширюється на суб'єктів племінної справи у тваринництві.

1.3. Проведення генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин є невід'ємною частиною племінної справи у тваринництві та проводиться з метою:

контролю достовірності походження племінних тварин (великої рогатої худоби, свиней, овець, коней, кіз, кролів, хутрових звірів тощо);

ідентифікації тварин і забезпечення достовірності родоводів племінних тварин, що сприяє підвищенню ефективності методів селекції;

виявлення племінних тварин, що є носіями генетичних аномалій, і вилучення їх із селекційного процесу.

1.4. Генетична експертиза походження та аномалій племінних тварин складається з:

імуногенетичних досліджень;

цитогенетичного контролю;

тестування за ДНК-маркерами.

1.5. Генетичну експертизу в тваринництві України здійснюють підприємства (установи), які мають відповідний статус. Управління та координацію з проведення генетичних досліджень здійснює Мінагрополітики України. Науково-методичне забезпечення та впровадження генетичних методів дослідження здійснює Українська академія аграрних наук.

1.6. Поняття, що вживаються в цьому Положенні, мають таке значення:

аномалії племінних тварин - спадково обумовлені анатомічні та функціональні (фізіологічні) порушення в організмі тварин, наслідком яких є різке зниження життєздатності, показників гомеостазу та господарсько-корисних властивостей;

генетична експертиза походження - ідентифікація тварин за допомогою лабораторних методів з метою контролю достовірності їх походження;

протокол генетичних досліджень - документ, який містить дані щодо результатів генетичного тестування тварини та висновки щодо достовірності походження тварини і відсутності в неї генетичних аномалій.

2. Підприємства (установи), які проводять генетичну експертизу походження та аномалій племінних тварин

2.1. Підприємствами (установами), які проводять генетичну експертизу походження та аномалій племінних тварин, є:

селекційний центр, який має в своїй структурі підрозділ, що координує питання оцінки генотипів, імуно- і популяційної генетики;

підприємства (лабораторії) генетичного контролю.

Статус селекційного центру та підприємства (лабораторії) генетичного контролю суб'єкти племінної справи у тваринництві одержують відповідно до Положення про присвоєння відповідних

статусів суб'єктам племінної справи у тваринництві (затверджено спільним наказом Мінагрополітики України та УААН від 17.07.2001 N 215/66 та зареєстровано в Мін'юсті України 20.08.2001 за N 721/5912) та Положення про відповідність суб'єктів племінної справи у тваринництві статусу селекційного центру, підприємства (об'єднання) з племінної справи у тваринництві, заводської конюшні, контрольно-випробувальної станції, контрольно-випробувальної станції з птахівництва, іподрому, трендепо, підприємства (лабораторії) генетичного контролю, підприємства (лабораторії) з трансплантації ембріонів, підприємства (лабораторії) з оцінки якості тваринницької продукції (затверджено спільним наказом Мінагрополітики України та УААН від 29.07.2002 N 211/61 та зареєстровано в Мін'юсті України 13.08.2002 за N 651/6939).

2.2. Селекційний центр:

здійснює наукове забезпечення з проведення генетичних досліджень;

бере участь у розробці положень, інструкцій, методик, вимог з питань генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин і правил при ідентифікації племінних тварин;

бере участь у формуванні каталогів плідників, допущених до відтворення;

укладає договори із суб'єктами племінної справи у тваринництві на проведення генетичних робіт;

проводить генетичні дослідження;

створює інформаційний банк результатів генетичних досліджень;

узагальнює та проводить аналіз результатів генетичної експертизи;

щорічно подає інформацію про проведення генетичних робіт до Української академії аграрних наук та до Головної державної племінної інспекції Мінагрополітики України.

2.3. Підприємство (лабораторія) генетичного контролю:

укладає договори із суб'єктами племінної справи у тваринництві на проведення генетичних робіт;

розробляє плани тестування тварин;

проводить тестування й експертизу походження племінних тварин, оформляє необхідні документи;

створює інформаційний банк результатів генетичних досліджень;

щорічно подає інформацію про обсяги і результати генетичного контролю за видами тварин у Мінагрополітики України та селекційний центр.

2.4. Для виявлення генетичних аномалій підприємство (лабораторія) генетичного контролю забезпечує цитогенетичний контроль і тестування тварин за ДНК-маркерами.

3. Вимоги при проведенні генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин

3.1. Вимоги до виробничих приміщень підприємств (лабораторій) генетичного контролю

3.1.1. Наявність окремих приміщень для:

оцінки та оформлення результатів експертизи;

зберігання біопрепаратів, реагентів, реактивів у відповідності до вимог виробника з дотриманням правил техніки безпеки;

відпочинку та приймання їжі.

3.1.2. Наявність оснащення ультрафіолетового випромінювання для знезаражування, примусової вентиляції, водопостачання та каналізаційного відводу.

3.1.3. Відповідність санітарно-гігієнічним нормам проведення лабораторних досліджень біологічного матеріалу.

3.1.4. Закритість приміщень для сторонніх осіб.

3.2. Наявність технічних паспортів на лабораторні прилади, обладнання та апаратуру, їх своєчасне технічне обслуговування й атестація, своєчасна перевірка та повірка засобів вимірвальної техніки.

3.3. Забезпечення засобами індивідуального захисту (спецодяг, спецвзуття, захисні окуляри, гумові рукавички тощо) персоналу, який виконує роботи з проведення генетичної експертизи походження та аномалій тварин, відповідно до встановлених норм та визначених термінів.

3.4. Проводити роботи з визначення:

походження тварин імуногенетичними методами, шляхом типування тварин за факторами груп крові або ДНК-маркерами;

генетичних аномалій, спрямованих на виявлення генних мутацій в окремих локусах геному тварин або порушень хромосом цитогенетичним та ДНК-тестуванням.

3.5. Надавати результати генетичних досліджень власникам племінних тварин.

3.6. Об'єктами генетичних досліджень є племінні (генетичні) ресурси.

Цитогенетичним, імуногенетичним дослідженням та тестуванню за ДНК-маркерами підлягають:

племінні тварини;

ембріони.

4. Суб'єкти племінної справи у тваринництві (власники племінних (генетичних) ресурсів) зобов'язані:

4.1. Своєчасно укладати договір з підприємством (лабораторією) генетичного контролю на проведення генетичних досліджень.

4.2. Використовувати тільки атестованих та допущених до відтворення маточного поголів'я бугаїв-плідників, жеребців-плідників та плідників інших видів тварин після встановлення достовірності походження шляхом імуногенетичного тестування за умови відсутності генетичних аномалій, підтвердженої цитогенетичним контролем та тестуванням за ДНК-маркерами.

4.3. Проводити відбір проб крові у тварин для тестування, складати супровідні документи.

4.4. Заносити результати генетичних досліджень у форми племінного обліку.

5. Організаційно-технологічні основи проведення генетичних робіт

5.1. Генетичним дослідженням підлягають племінні (генетичні) ресурси, що належать суб'єктам племінної справи у тваринництві, відповідно до програм і планів селекційної роботи. Підприємства (лабораторії) генетичного контролю разом з власниками племінних (генетичних) ресурсів складають плани генетичного тестування тварин та узгоджують їх з науковцями, які проводять селекційно-племінну роботу з відповідними масивами тварин суб'єктів племінної справи у тваринництві.

5.2. Відповідно до плану генетичного тестування тварин суб'єкти племінної справи у тваринництві в узгоджені терміни проводять відбір проб крові тварин, які підлягають генетичному контролю, і доставляють їх на підприємство (лабораторію) генетичного контролю з формою N 1-ГЕН "Відомість зразків крові N _____" (додаток 1).

У формі вказують:

повну назву господарства/власника та поштову адресу - у графі "Відправник";

вид тварин - у графі "Вид тварин";

кількість відібраних проб крові - у графі "Кількість проб";

число, місяць та рік відбору проб крові - у графі "Дата".

У таблицю заносять інформацію про тварин та їх походження за одним рядом родоvodu. Таблиця заповнюється за позиціями:

Інформація про тварин, що досліджуються:

у графі "номер проби" вказується написаний на пробірці номер зразка крові;

у графі "кличка, ідентифікаційний N" - кличка та ідентифікаційний номер тварини;

у графі "порода" - повна назва породи, до якої належить тварина;

у графі "дата народження" - число, місяць та рік народження тварини.

Інформація про походження тварини:

у графі "кличка, ідентифікаційний N, марка і N у ДКПТ" зазначаються кличка, ідентифікаційний номер, марка і номер у Державній книзі племінних тварин (за наявності);

у графі "тип крові" - тип крові матері/батька.

Форма N 1-ГЕН підписується керівником підприємства/власником та завіряється печаткою підприємства/власника.

Відбір проб крові в молодняку проводять у віці:

велика рогата худоба і коні - з 4 місяців;

вівці - з 1-го місяця;

свині - до відлучення поросят.

5.3. За результатами генетичної експертизи походження замовнику видається протокол генетичних досліджень (додаток 2), який заповнюється на підставі протоколів імуногенетичних, цитогенетичних досліджень та ДНК-тестування, виданих підприємствами (лабораторіями) генетичного контролю, та завіряється селекційним центром.

У формі N 2-ГЕН "Протокол генетичних досліджень" указують:

вид тварин - у графі "Вид тварин";

ідентифікаційний номер - у графі "Ідентифікаційний N";

марку і номер у Державній книзі племінних тварин (за наявності) - у графі "Марка і N у ДКПТ";

повну назву породи, до якої належить тварина, - у графі "Порода";

породність тварини - у графі "Породність";
кличку тварини - у графі "Кличка";
стать тварини - у графі "Стать";
число, місяць та рік народження тварини - у графі "Дата народження";

назву господарства/власника та поштову адресу - у графі "Місце народження";

назву господарства/власника та поштову адресу - у графі "Власник".

Результати імуногенетичних, цитогенетичних досліджень та ДНК-тестування подаються у розділі "Результати досліджень":

графа "Висновок щодо достовірності походження" заповнюється відповідно до Протоколу імуногенетичних досліджень;

графа "Висновок щодо цитогенетичного дослідження" заповнюється відповідно до Протоколу цитогенетичних досліджень;

графа "Висновок щодо ДНК-тестування" заповнюється відповідно до Протоколу ДНК-тестування.

У графі "Підприємство (лабораторія) генетичного контролю" вказують повну назву та поштову адресу підприємства (лабораторії) генетичного контролю, яке видає протокол.

Форма N 2-ГЕН підписується керівником підприємства (лабораторії) генетичного контролю та завіряється печаткою підприємства.

За даними протоколу інформація заноситься до форм племінного обліку та до племінного свідоцтва (сертифіката) племінних (генетичних) ресурсів при реалізації.

5.4. При експертизі походження коней тварин обов'язково тестують за поліморфними системами білків крові.

6. Використання генетичної інформації

6.1. Тестування тварини за групами крові та іншими спадковими поліморфними системами проводять один раз за життя і надалі ця інформація використовується при:

записі тварин до Державної книги племінних тварин;

включенні тварини до каталогу - окремим рядком перед родоводами тварин подаються дані про їхні типи крові та інші спадково обумовлені генетичні ознаки;

усебічній характеристиці тварин - ураховуються результати аналізу генотипів племінних тварин, які експортуються, оцінюються на виставках, реалізуються на аукціонах;

апробації селекційних досягнень - проводиться аналіз генетичної структури порід, типів, ліній або генотипів окремих тварин на основі маркування спадкового матеріалу групами крові та іншими генетичними поліморфними системами;

випробуванні заводських, новостворених та локальних порід - проводиться оцінка ступеня їх консолідації і диференціації на основі аналізу їх генетичної структури.

На основі генетичних досліджень плідників визначається наявність або відсутність у них генетичних аномалій, інформація щодо генетичних маркерів ураховується при плануванні замовних паруваль, при доборі продовжувачів ліній та інших споріднених груп.

6.2. Дані проведення генетичної експертизи походження та аномалій племінних тварин є доступними для зацікавлених осіб.

6.3. Відповідальність за достовірність даних, занесених до протоколу генетичних досліджень, несуть підприємства (лабораторії) генетичного контролю, які проводили дослідження та видали протокол.

Начальник Департаменту ринків
продукції тваринництва з Головною
державною племінною інспекцією

Д.М.Микитюк

Додаток 1
до пункту 5.2 Положення про
порядок проведення
генетичної експертизи
походження та аномалій
племінних тварин

Форма N 1-ГЕН

Відомість зразків крові N _____

Відправник _____
(повна назва господарства /власника, поштова адреса)

Вид тварин _____ Кількість проб _____ Дата _____

Тварина, що досліджується				Інформація про походження			
				мати		батько	
номер проби	кличка, ідентифі- каційний N	порода	дата народ- ження	кличка, ідентифі- каційний N, марка і N у ДКПТ	тип крові	кличка, ідентифі- каційний N, марка і N у ДКПТ	тип крові

Підпис керівника підприємства/власника _____
(прізвище та ініціали)

М.П.

Додаток 2
до пункту 5.3 Положення про
порядок проведення
генетичної експертизи
походження та аномалій
племінних тварин

Форма N 2-ГЕН

ПРОТОКОЛ ГЕНЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вид тварини _____

Ідентифікаційний	Марка і N у	Порода	Породність	
N	ДКПТ			

Кличка	Стать			

Дата народження	Місце народження	Власник		

Результати досліджень

Висновок щодо достовірності походження _____

(заповнюється за даними протоколу імуногенетичних досліджень)

Висновок щодо цитогенетичного дослідження _____

(заповнюється за даними протоколу цитогенетичних досліджень)

Висновок щодо ДНК-тестування _____

(заповнюється за даними протоколу ДНК-тестування)

Підприємство
(лабораторія)
генетичного контролю _____
(повна назва підприємства, поштова адреса)

М.П. _____ Підпис _____
(прізвище та ініціали)